

Húsvét ünnepe után 2. vasárnap (Misericordia Domini)

► Ez 34,10–16.31

Vágyak és ígéreték

A vasárnap jellege

Misericordia Domini – így hangzik a vasárnap régi egyházi neve, melyet az introitus 33. zsoltár 5b verséből kapott: „Az Úr irgalma (*betölti a földet*).” Méltán nevezi egyházi hagyományunk ezt a napot a jó pásztor vasárnapjának is (JÁNOSY

2008, 35. o.), hiszen ezen a napon csendül fel az ógyházi evangéliumból (Jn 10,11–16) Megváltónk kinyilatkoztatása: „*Én vagyok a jó pásztor.*” Ez az alkalom a második állomása annak az ötven napból álló időszaknak, amely átvezet pünkösd ünnepéhez, amelynek kiemelkedő alkalma a mennybemenetel ünnepe, hat vasárnapja

pedig: Quasi modo geniti, Misericordia Domini, Jubilate, Cantate, Rogate, Exaudi. Ezekben a hetekben bontakoznak ki Krisztus halál feletti diadalmának hétköznapi életünkre ható legfontosabb következményei.

Amit a textusról tudni kell

Exegetikai megjegyzések

Ezékiel úgy mutatkozik be, mint a fogság prófétaja (1,1–3). A deportáltak első hullámával került Babilóniába, az először fogságba hurcolt körülbelül tízezer emberrel (előkelőségek, mesteremberekkel, papi személyekkel stb.). Igehirdetéseit több mint húsz évet ívelnek át.

Szakaszunkban különös hangsúllyal kerül elő Isten személyes cselekvése bárániai ügyében: „majd én magam” (11. vers), „Én legeltetem” (15. vers), „én keresek nekik pihenőhelyet”. Ennek a hangsúlyosan személyes cselekvésnek az értelme az előzményekkel együtt érthető csak igazán. Perikópánk ugyanis szinte antitézise a 34. fejezet 1–10. versében megjelenő üzenetnek, ahol Isten az igaz és szükséges cselekedetek hiányát rója fel a pásztoroknak: „Jaj Izráel pásztorainak, akik magukat legeltették! [...] A gyengét nem erősítettétek, a beteget nem gyógyítottátok, a sérültet nem kötöttétek be, az eltévedtet nem tereltétek vissza, és az elvesztett nem kerestétek meg, hanem erőszakosan és kegyetlenül uralkodtatok rajtuk. Szétszóródtak, mint akiknek nincs pásztoruk, mindenféle mezei vad eledele lettek, úgy szétszóródtak.” (34,2–5) Mindezekkel szemben ígéri hűséges pásztori cselekedeteit az Úr: „...úgy legeltetem őket, ahogy kell.” (16. vers)

Mielőtt azonban azt gondolnánk, hogy csak pásztorok között kell rendet raknia Isten igazságának, a folytatásból kiderül, hogy erre a megtisztító munkára a nyájon belül is szükség van: „De köztetek is igazságot tesztek, juhaim – így szól az én Uram, az Úr –, bárány és bárány között, kosok és bakok között.” (17. vers)

A perikópa megértése

Pásztorok és a Pásztor

Az ószövetségi szóhasználatban olykor pásztor-ként jelennek meg a nép vezetői, királya, de a lelki vezetőkre is kiterjed a megnevezés. Néhány példa: 4Móz 27,16–17-ben, ahol Mózes imádsága kapcsán Józsué jelenik meg így. „Az legyen előttük jártukban-keltükben, vezesse harcba és vezesse haza őket, hogy ne legyen az Úr közössége olyan, mint a juhok, melyeknek nincsen pásztor.” Dávidot is így szólítják meg a segítségét kérő törzsek képviselői: „Azelőtt is, amikor Saul volt a királyunk, te vezetted harcba és hoztad vissza Izráelt, és ezt mondta neked az Úr: Te leszel népemnek, Izráelnek a pásztor, te leszel Izráel fejedelme.” (2Sám 5,2)

Igehelyünkben az Úr maga mutatkozik be mint pásztor. Az ő pásztorként való jellemzése visszamegy egészen a nomád életet élő ősatyák idejére. 1Móz végén kerül elő talán először, ahol az élettől búcsúzó Jákób megáldja fiait. Itt hangzik el a Józsefnek szóló szavak között: „...hisz Jákób Erőssége tartja a kezét, Izráel pásztor, kösziklája, atyád Istene, aki megsegít téged, a Mindenható...” (1Móz 49,24b–25a) Legemlékezetesebb helye pedig a 23. zsoltár: „Az Úr az én pásztorom...”

Egyébként a fogság korának Babilóniájától sem volt idegen az „istenség” pásztorként való ábrázolása. Maradtak hátra olyan akkád nevek, amelyek erre utalnak, és jelentésük így fordítható: „Shamash az én pásztorom” vagy „Marduk legeltet engem”.¹ Az élő Isten és bálványistenek pásztor volta közötti különbség igazán talán az Újszövetségben, Jézus Urunk szavaiban és tetteiben válik világossá: „A jó pásztor életét adja a juhokért.” (Jn 10,11) Ez páratlan! Nincs még egy ilyen pásztor, aki ezt megtenné az övéért!

¹ NIV Cultural Backgrounds Study Bible – notes Ezk 34,12 (NIV CBSB Application – 2025 HarperCollins Version 1.07.324).

Az ígélet beteljesedése

A szakaszban megjelenő hazatérésről szóló ígélet a fogságból való szabadulásban csak részben teljesedett be. Hogy Isten pásztori tervei mennyire radikálisan új utakat tartogatnak, az talán a 36. fejezetben mutatkozik meg igazán (24–28.), ahol az új élet ígéleténél, az „új szív” és „új lélek” kapcsán már a megváltás műve és pünkösöd sejlik fel.

Újszövetségi központú hitünk, amely azt keresi, ami Krisztushoz űz, hajt bennünket, rögtön felismeri e szakaszban a magát János evangéliumában jó pásztorként kinyilatkoztató Jézust. Nemcsak megváltónk Jn 10-ben többször felcsendülő mondata és nemcsak az elveszett bárány példázata, vagy hogy tanítványi körét „kicsiny nyájnak” nevezte (Lk 12,32), de számos tettének vezérelve jelenik meg ezekben a szavakban: *„Az elvesztetet megkeresem, az eltévedtet visszaterelem, a sérültet bekötözöm, a gyengét erősítem, a kövérré és az erőstre vigyázok; úgy legeltetem őket, ahogy kell.”* (34,16)

Érdekes párhuzam még, hogy Jézus földi küldetésének végén Izrael az ezékieli korszakra emlékeztető, pásztor nélküli társadalmi, történelmi helyzetben élt. Ekkor bukott meg Rómában Seianus konzul, Pilátus egyik támogatója. Pilátus, Kajafás és Heródes Agrippa lázasan igyekezett menteni saját pozícióját (BOLYKI 2001, 274. o.). Minden fontosabb volt a kijelölt pásztoroknak, mint saját nyájuk valódi vezetése. Ebben a helyzetben ér célba a régi ígélet, és szólal meg a kinyilatkoztatás: *„Én vagyok a jó pásztor.”*

Igehirdetési vázlat

Pásztor utáni vágy

Nagyon mélyről feltörő vágya modern társadalmainknak a biztos, hiteles, megbízható hang utáni vágy. Az iránymutatásra, a kiszámítható gondoskodásra, a cél ismeretére irányuló vágy. Úgy is mondhatnánk: jó pásztorra vágyódik a modern lélek is.

Ezékiel korszakának vágya

Ugyanez a vágy hatotta át a fogságban várakozó, rossz pásztorai által elhagyott ószövetségi népet is. A szétszéledt, elrabolt nyáját vigasztalta először ez a gyönyörű prófécia, ahol Isten maga lép elő pásztorként. Jó hír, azaz evangélium az Ószövetség mélyén: van valaki, aki számontartja őket, aki ismer jó legelőt, aki látja a gyenge bárányt és az erős kost is. Akinek gondja van a nyájra, és jó terve van népével: lesz még szabadulás Babilon markából, lesz még visszatérés a régi hegyekhez, lesz még nyugalma és biztonsága Isten nyájának. Ugyanakkor az Úr felragyogtatja igazságát is, hiszen számonkéri a rossz pásztorok hűtlenségét is, és nem hagyja szó nélkül a nyáj tagjainak egy mással szemben elkövetett vétkeit sem.

Az ígélet beteljesül

Istenünk ószövetségi kijelentését olvasva meg elevenedhet bennünk számtalan újszövetségi történet, ahol Jézusra mint pásztorra ismerünk rá. Szinte sorról sorra haladva rajzolódik ki a Krisztus-portré, ahogy olvassuk az ezékieli próféciát:

„Az elvesztetet megkeresem.” Egy samáriai város mellett talált rá az egyik elveszett bárányára, a samáriai asszonyra, aki teljesen irányt vesztett, és egyedül maradt, társaitól kiközösítve, szomjazó szívvel. Jézus szavai beszélgetésük végén – *„Én vagyok az...”* – mintha a pásztor vigasztaló szava lenne, ahogy rátalál bárányára.

„Az eltévedtet visszaterelem.” Azt hiszem, ezzel a lelkiüettel állt oda a Feltámadott a Damaszkusz felé nyargaló Saul elé, hogy egy Isten régi szavát ismerő, de azt félreértő, rossz irányba vágató, tehetséges, de eltévedt bárányát visszafordítsa.

„A sérültet bekötözöm.” Nemcsak testi gyógyulások tucatjai juthatnak eszünkbe ezeket a szavakat olvasva, hanem a lelki sérülései miatt földi poklot megjárt Magdalai Mária, akiből hét ördögöt űzött ki Megváltónk, hogy aztán egyik oszlopos tanítványává tegye.

„A gyengét megerősítem.” Tamás körvonala-zódhat emlékezetünkben, aki a feltámadástör-

ténetek legerőtlenebb hitű tanítványaként mutatkozik meg. Ahogy visszatér a Mester abba a jeruzsálemi felső szobába, és ahogy ráköszönt Tamásra, mintha lehajolna hozzá, és ezzel megerősítené.

„A kövérré és az erőstre vigyázok.” Azt hiszem, erőtől majd kicsattanó tagjai voltak a tanítványi körnek Zebedeus fiai. Olyan hevesen mentek előre, hogy készek voltak felöklelni másokat is. Volt úgy, hogy Jézus kénytelen volt a pásztor határt is szabó, dorgáló erejét is használni, hogy vigyázzon rájuk is: „...nem tudjátok, milyen lélek van bennetek.” (Lk 9,55)

Van Pásztorunk

Húsvét utáni életünk egyik nagy reménysége ez: van élő, a halál felett is győztes Pásztorunk, igazságos és irgalmas Gazdánk! Nem kell, hogy sodródjunk, nem kell, hogy a homályosan látott holnap miatt felemésszen az aggodalom, nem kell, hogy a ránk leselkedő sokféle veszély, mint utánunk sóvárgó farkasok, lebénítson minket. „Még ha a halál árnyéka völgyében járunk is”, tudhatjuk, hogy jó irányba vezet az, aki azt ígérte: „*Én vagyok a jó pásztor. A jó pásztor életét adja a juhokért.*” Bízhatunk benne, hogy bármelyik is vagyunk, a felsorolásban nekünk szól a biztatás: „*Az elvesztettet megkeresem, az eltévedtet visszatevelem, a sérültet bekötözöm, a gyengét erősítem, a kövérré és az erőstre vigyázok; úgy legeltetem őket, ahogy kell.*”

További javaslatok az istentisztelethez

További párhuzamos helyek lehetnek még Mt 9,36–38, amely a pásztor nélküli nyáj nyomorúságát megszánó Főpásztor gondoskodó szeretetét hirdeti. Zsid 13,20–21 pedig a halál felett is győztes

pásztorhoz való tartozás békességével áld. Kísérhetik istentiszteletünket az *Evangélikus énekeskönyv* 102., 334., 261. énekei. Önálló imádságként jelenhet meg a 23. zsoltár.

Illusztrációk

Tipikus városi elképzelés az, amely a pásztor munkáját csupán kedélyes, romantikus nyugalomként képzei. Jőmagam is így voltam ezzel addig, amíg segédlelkész koromban végre egész közlelől láthattam egy pásztor munkáiban: egy sérült báránnyal akarta megszabadítani egy tövistől, ezért átölelve lefogta az állatot, hogy hozzáférjen a sérüléshez. Szegény bárány azonban – nem értve, miről van szó – teljes erejével szabadulni akart, és kétségbeesett bégetés közepette rugdosott, feszengett. Megdöbbenő volt látni a pásztor elszánt arcát, ahogy nyaki verőere majd kiszakadt, minden izma megfeszült, és ömlött róla a verejték, miközben menteni próbálta báránnyal...

Keresztény őseink is a pásztor alakjában ragadták meg Urunk szívének lényegét. Állítólag az egyik legkorábbi Jézus-ábrázolás a keresztény művészettörténetben éppen így, pásztorként mutatja őt egy katakombában falán (Callixtus): római mintára szakáll nélkül és rövid hajjal, de ő, a jó pásztor látszik, ahogy nyakában egy báránnyal, kezében egy vizeskorsóval vezeti nyáját...

Felhasznált irodalom

- BOLYKI János 2001. *Igaz tanúvallomás. Kommentár János evangéliumához*. Osiris Kiadó, Budapest.
JÁNOSSY Lajos 2008. *Az egyházi év útmutatása*. Fraternitas Magyarországi Evangélikus Lelkeszek Közössége, Veszprém.

■ SEFCSIK ZOLTÁN